
Fenomenul corupției în România

Silviu DUȚULESCU,
Academia de Studii Economice, București,
E-mail: silviudemetrius@yahoo.com

Ileana NIȘULESCU-ASHRAFZADEH,
Academia de Studii Economice, București,
E-mail: ileana.nisulescu@cig.ase.ro

Rezumat

Corupția este un fenomen de interes pentru societatea în care trăim. Din cauza faptului că nu există o unitate de măsură pentru stabilirea dimensiunii acestui fenomen, se optează de cele mai multe ori pentru studii comparative aferente zonelor vizate. În lucrarea de față s-a realizat un studiu care a luat în considerare județele din România, inclusiv municipiul București. Scopul cercetării a fost de a stabili factorii determinanți care influențează dimensiunea corupției, care manifestă puternice efecte negative asupra întregii societăți. Astfel, cu ajutorul unor regresii asupra principalelor variabile, s-au stabilit coeficienți de corelație, care au generat un clasament al tuturor celor 42 de unități teritoriale analizate, ordonate în funcție de estimarea dimensiunii fenomenului corupției.

Întregul demers științific s-a finalizat cu o hartă a corupției, care sintetizează și prezintă dispersia fenomenului corupției la nivel național.

Cuvinte-cheie: Corupție, clasament al județelor, harta corupției, România.

Clasificare JEL: C40, D12, O12.

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Duțulescu, S. and Nișulescu-Ashrafzadeh, I. (2016), Corruption in Romania, Audit Financiar, vol. XIV, no. 6(138)/2016, pp. 680-687, DOI: 10.20869/AUDITF/2016/138/680

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2016/138/680>

Introducere

Corupția este un fenomen complex, cu forme multiple și care afectează multe domenii de activitate. Este un fenomen întâlnit în prezent pe toate meridianele globului, de la cele mai dezvoltate state, până la cele mai sărace, care are ca numitor comun încălcarea „regulii societății”. Efectele negative pe care le generează acest fenomen sunt, pe termen lung, mai nocive decât un război de scurtă durată.

În literatura de specialitate, multe studii se concentrează asupra efectelor negative ale corupției, efecte care pot avea o influență majoră asupra potențialului economic al unui stat și pot afecta negativ întreaga populație. Graeff și Svendsen (2012) arată modul în care fenomenul corupției afectează eficiența alocării de resurse, făcând astfel ca productivitatea muncii să se situeze la niște nivele reduse. Studii asemănătoare sunt realizate de Li și Zahra (2012) care arată cum fenomenul corupției la nivelul zonei politice face ca investitorii de bunăcredință să fie descurajați să activeze pe o astfel de piață, în care succesul unei afaceri se bazează pe relațiile cu reprezentanții statului și nu pe satisfacerea exigențelor pieței. Într-o astfel de situație, investitorii nu vor fi stimulați deloc să inoveze sau să desfășoare activități productive, iar singurul lor scop va deveni realizarea unor relații cât mai bune cu reprezentanții statului.

Fenomenul corupției își poate pune amprenta atât asupra comerțului exterior, cât și asupra atragerii de investiții străine, care pentru România reprezintă unul din principalele „motoare” ale economiei naționale. Kaditi (2013) explică modul în care investitorii din țări cu un nivel al corupției situat la cote reduse (de exemplu țările scandinave) evită să facă investiții masive în țări în care nivelul corupției este ridicat. În sprijinul acestei teorii vine studiul realizat de Zelekha și Sharabi (2012), care arată caracterul contagios al acestui fenomen. Astfel, când un stat cu un nivel al corupției foarte ridicat, realizează parteneriate sau are relații economice cu parteneri comerciali dintr-un stat mai puțin corupt, apare tendința de a-și corupe partenerii comerciali, în felul acesta fiind afectate cel puțin două economii naționale. Aceeași abordare a corupției e folosită și de Preda (2015), arătând că fenomenul corupției

afectează foarte mult un stat, atât economic cât și funcțional, lezându-i structura morfologică și creând astfel o stare generală de instabilitate care se poate extinde cu ușurință și la statele învecinate și, mai ales, la partenerii comerciali cu care țara respectivă are relații economice mai puternice. Conform lui Dang (2009), dimensiunea economică a corupției poate fi percepută ca fiind o taxă ascunsă care contribuie la creșterea costurilor unui investitor și care creează un climat de incertitudine asupra activității sale antreprenoriale. Acest lucru se întâmplă datorită faptului că „taxa” asociată cu corupția nu este predictibilă și poate transforma, în orice moment, o entitate economică profitabilă într-una falimentară. Din aceste rațiuni, unul din factorii determinanți ai unui mediu de afaceri favorabil este posibilitatea de a interacționa cu reprezentanții statului, fără nevoia de a efectua „plăți neoficiale” (Krkoska și Robeck, 2008).

Conform Marinescu și Jora (2013), corupția poate avea cel puțin două dimensiuni. Prima este corupția defensivă, reprezentând un reflex de apărare al cetățenilor de încercările funcționarilor publici care, cu ajutorul pârgurilor puterii politice, încearcă să sustragă o parte din proprietatea lor legitimă. Concret, aceștia apelează la diverse artificii situate dincolo de granița legalității pentru a plăti mai puțin către stat. A doua dimensiune a corupției este reprezentată de corupția ofensivă; aceasta presupune „cumpărarea” înalților funcționari publici, pentru obținerea diverselor beneficii. Diaconu (2012) aduce în discuție o abordare nouă, aceea a managementului riscurilor de corupție, care presupune un proces de identificare a factorilor instituționali și individuali ce pot favoriza realizarea unor fapte de corupție. Managementul riscului de corupție presupune și elaborarea unor măsuri menite să prevină sau să elimine probabilitățile de apariție a fenomenului corupției într-o anumită zonă. În viziunea lui Beșliu (2015), numeroasele interdependențe între statele lumii, precum și cursa pentru dobândirea supremației în plan economic și politic, ca și dorința statelor de a se îmbogăți într-un timp cât mai redus, tind să se generalizeze. În acest context, este necesar să urmărim dimensiunea și potențialul de dezvoltare a fenomenului corupției.

1. Metodologia de cercetare

Această cercetare este motivată de caracterul eterogen al dezvoltării economice din diferite zone ale României. Este cunoscut faptul că în zona capitalei s-a format un pol de dezvoltare economică. În timp ce zona de vest a țării a reușit să mențină un nivel rezonabil de dezvoltare economică, în zona Moldovei, cu câteva excepții, situația economică este precară. În acest sens, s-a urmărit dacă și fenomenul corupției prezintă o dispersie asemănătoare cu nivelul de dezvoltare al diferitelor zone ale țării. Pentru aceasta s-au colectat informații despre fiecare dintre cele 41 de județe ale țării și din municipiul București, zonă care presupune anumite particularități. În total au fost analizate amănunțit 42 de unități teritoriale, pentru a stabili cu o acuratețe cât mai ridicată care este dimensiunea fenomenului corupției din zona respectivă. Pentru acest demers variabila principală este ponderea persoanelor corupte, informație oferită de Societatea Academică din România și Romaniacurata.ro care au pus la dispoziția tuturor celor interesați informații cu privire la activitatea Direcției Naționale Anticorupție. Astfel, pentru fiecare județ, inclusiv pentru municipiul București, s-a stabilit ponderea persoanelor care au fost condamnate pentru fapte de corupție, raportată la 10.000 locuitori. Această variabilă a fost corelată cu alte patru variabile independente:

- *Salariul mediu net* pentru anul 2014, care datorită variațiilor mari între județe a fost exprimat procentual, prin raportare la salariul mediu pentru anul 2014 la nivel național;
- *Ponderea persoanelor cu studii superioare* în totalul populației fiecărei unități teritoriale analizate, în anul 2014;
- *Ponderea fondurilor europene absorbite* de fiecare unitate teritorială analizată, în anul 2014;
- *Numărul mediu de ani petrecuți în închisoare* de o persoană condamnată pentru fapte de corupție.

Ca surse de informații au fost folosite bazele de date și analizele publicate pe www.gandul.info, precum și bazele de date

oferite de Institutul Național de Statistică. Pentru a se stabili influența fiecărei variabile independente asupra ponderii persoanelor care au fost condamnate pentru fapte de corupție, au fost rulate 4 regresii cu ajutorul aplicației *software* Excel (Microsoft Office). În funcție de valorile înregistrate de *R-square*, s-a stabilit valoarea coeficienților de corelație aplicații asupra bazei de date întocmită anterior.

În urma rezultatelor obținute, a fost atribuit un scor fiecărei unități teritoriale supusă analizei, în funcție de care a fost întocmit un clasament. Prima treime a clasamentului, cu scorul cel mai mare, a fost inclusă în zona A, ceea ce înseamnă un nivel al corupției la cote reduse; a doua treime a fost inclusă în zona B, care presupune un nivel mediu al fenomenului corupției; restul județelor cu scorurile cele mai mici au fost incluse în zona C, în care nivelul fenomenului corupției se prezintă la cele mai ridicate cote.

După stabilirea acestor zone a fost întocmită o hartă, care reprezintă în mod sintetic întregul demers științific. S-a optat pentru întocmirea unei hărți, întrucât informațiile pot fi înțelese și interpretate și de persoane fără studii economice.

Acest studiu presupune îmbinarea unor variabile care reprezintă trei dimensiuni ale fenomenului corupției:

- variabilele salariu mediu și fonduri europene reprezintă dimensiunea economică;
- variabila persoane cu studii superioare reprezintă dimensiunea educațională; iar
- variabila *pedeapsa medie* poate fi asociată cu *dimensiunea socială*.

2. Rezultate și discuții

În urma procesului de colectare, structurare și prelucrare a informațiilor aferente fiecărei variabile supuse analizei, s-a obținut o bază de date sintetizată în **Tabelul 1**.

Tabelul 1. Bază de date informații aferente județelor României și municipiului București

Județ	Pondere persoane corupte	Salariu mediu (%)	Persoane cu studii superioare (%)	Fonduri europene (%)	Pedeapsa medie (luni)
Alba	1,05	83,37	11,24	0,99	30
Arad	1,51	89,22	15,6	0,7	34,34
Argeș	2,43	104,15	12,53	3,51	33,5
Bacău	3,21	84,15	12,75	3	25,83
Bihor	1,05	71,67	11,83	12,9	34,64
Bistrița-Năsăud	0,31	76,02	9,05	0,79	35,11
Botoșani	0,27	76,93	6,35	1,14	36,18
Brăila	0,78	79,88	9,56	0,9	29,52
Brașov	1,04	94,28	16,35	1,63	37,45
Buzău	0,53	82,29	8,34	0,15	38,25
Călărași	0,95	79,82	6,3	1,45	34,65
Caraș-Severin	2,57	77,71	9,71	3,82	23,45
Cluj	1,3	105,93	16,15	7,7	30,83
Constanța	1,58	93,8	14,59	3,26	40,1
Covasna	0,85	74,75	8,59	2,42	30,56
Dâmbovița	0,81	89,4	8,51	2,25	37,48
Dolj	1,29	93,8	12,71	0,12	33,24
Galați	1,03	90,54	10,45	0,19	41,57
Giurgiu	2,55	84,25	6,23	1,45	31,21
Gorj	1,7	101,51	11,29	0,44	40,85
Harghita	0,55	68,8	8,54	1,52	31,12
Hunedoara	0,53	83,01	11,97	1,39	34,77
Ialomița	1,24	78,61	7,34	0,96	32,82
Iași	0,83	95,35	12,29	7,69	35,81
Ilfov	1,67	124,15	14,42	1,61	44,09
Maramureș	3,36	74,1	10,37	3,01	15,01
Mehedinți	0,23	85,87	9,72	1,27	38
Mureș	0,73	87,89	10,3	1,88	24,4
Neamț	1,51	75,65	8,59	0,71	25,49
Olt	0,53	87,17	8,25	0,25	39,74
Prahova	1,3	100,12	12,07	9,58	31,99
Sălaj	0,09	77,11	9,31	0,99	30
Satu Mare	1,65	81,14	8,73	0,11	35,34
Sibiu	0,55	99,82	13,38	2,99	34,85
Suceava	0,57	79,45	7,97	2,34	22,69
Teleorman	0,25	78,57	6,81	0,01	37,8
Timiș	1,29	108,8	17	0,18	38,63
Tulcea	0,89	87,11	8,32	2,65	30,11
Vâlcea	1,35	80,65	10,54	4,25	35,65
Vaslui	0,55	74,28	6,45	0,74	24,54
Vrancea	1,15	75,9	8,32	1,52	27,59
București	4,71	145,06	28,72	5,48	32,61

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor de pe www.romaniacurata.ro și www.gandul.info.

În urma rulării funcțiilor statistice *Regression*, pentru fiecare variabilă independentă s-au obținut

patru *output*-uri care au fost centralizate în Tabelul 2. Pentru a se putea diferenția valorile aferente

fiecărei variabile, s-a notat cu 1 variabila *salariu mediu*, cu 2 variabila *persoane cu studii*

superioare, cu 3 variabila *fonduri europene* și cu 4 variabila *pedeapsa medie*.

Tabelul 2. Coeficienții de corelație pentru cele patru variabile independente

<i>Regression Statistics 1</i>		<i>Regression Statistics 2</i>	
Multiple R	0,473006637	Multiple R	0,548305008
R Square	0,223735279	R Square	0,300638382
Adjusted R Square	0,204328661	Adjusted R Square	0,283154342
Standard Error	0,834797932	Standard Error	0,792368746
Observations	42	Observations	42
<i>Regression Statistics 3</i>		<i>Regression Statistics 4</i>	
Multiple R	0,229496189	Multiple R	0,286993622
R Square	0,052668501	R Square	0,082365339
Adjusted R Square	0,028985213	Adjusted R Square	0,059424473
Standard Error	0,922204907	Standard Error	0,90763523
Observations	42	Observations	42

Sursa: Prelucrările autorilor folosind aplicația Excel

După cum se observă din **Tabelul 2**, variabila *persoane cu studii superioare* presupune cea mai mare corelație cu dimensiunea fenomenului corupției. O valoare foarte bună este înregistrată și de cea de-a doua variabilă, *salariul mediu*, iar cea mai slabă corelație în studiul nostru revine

variabilei *fonduri europene*. O primă concluzie arată că variabila *persoane cu studii superioare* are un rol major în dimensionarea fenomenului corupției. În urma prelucrării bazei de date din **Tabelul 1** a rezultat un clasament sintetizat în **Tabelul 3**.

Tabelul 3. Clasamentul județelor în funcție de estimarea fenomenului corupției

Județ (zona A)	Scor	Județ (zona B)	Scor	Județ (zona C)	Scor
București	44,2834	Dâmbovița	25,7604	Teleorman	22,757
Ifov	35,8225	Mehedinți	25,5489	Călărași	22,6783
Timiș	32,6375	Olt	25,2642	Bistrița-Năsăud	22,6572
Cluj	32,0209	Hunedoara	25,1022	Sălaj	22,5692
Argeș	30,0088	Bacău	24,9429	Ialomița	22,5441
Gorj	29,4875	Mureș	24,8642	Caraș-Severin	22,4342
Sibiu	29,378	Tulcea	24,6055	Suceava	22,1615
Brașov	29,1739	Alba	24,5497	Botoșani	22,1556
Prahova	29,1618	Vâlcea	24,3703	Covasna	21,9483
Constanța	28,8706	Buzău	24,0711	Vrancea	21,8304
Iași	28,4604	Satu Mare	23,6895	Neamț	21,6425
Arad	27,8115	Giurgiu	23,3716	Maramureș	21,087
Dolj	27,5457	Brăila	23,2197	Vaslui	20,6169
Galați	26,8263	Bihor	23,1628	Harghita	20,5988

Sursa: Prelucrările autorilor.

Pe prima poziție se situează municipiul București, cu cel mai redus nivel al fenomenului corupției, raportat la dimensiunea sa. Un alt barometru în sprijinul acestei stări de fapt ar putea fi chiar volumul mare al investitorilor care aleg, printre alte zone ale țării, capitala. Deși percepția fenomenului corupției asupra situației din București nu este în concordanță cu rezultatele actualei cercetări, explicația ar putea fi faptul că pierderile rezultate ca urmare a fenomenului corupției sunt cu mult mai mari decât într-un alt județ, iar acest lucru atrage atenția presei, care mediatizează foarte mult aceste cazuri de corupție. Corupția este un fenomen complex, care nu poate fi dimensionat doar prin prisma economică.

Corupția presupune și o latură socială, un comportament al maselor, care poate fi influențat sau modelat de diverși factori, cum ar fi televiziunile, presa scrisă etc. Cea mai puternică variabilă în cadrul acestui studiu a fost *nivelul educației*, care la nivelul orașului București se situează la cel mai înalt nivel (28,72%), în timp ce județul Vaslui, care se află pe penultima poziție în clasamentul corupției, se află și pe ultimele locuri privind ponderea persoanelor cu studii superioare, aceasta fiind de numai 6,46%. Scoruri foarte mici înregistrează județul Vaslui și la *salariul mediu*, care reprezintă doar 74,28% din salariul mediu la nivel național. Variabila care se referă la atragerea de *fonduri europene* nu are un impact foarte mare asupra dimensiunii fenomenului corupției, dar cu toate acestea județul Vaslui atrage doar 0,74% din totalul de fonduri europene absorbite la nivel național în anul 2014. Un județ comparabil cu Vaslui ca populație, este județul Sibiu, care reușește să atragă de peste patru ori mai multe fonduri europene decât județul Vaslui. Sibiu are și o pondere de două ori mai mare a persoanelor cu studii superioare, comparativ cu județul Vaslui.

Din rezultatele obținute se constată că în România fenomenul corupției este strâns legat de *nivelul de educație*. Românii nu par să conștientizeze efectele dezastruoase ale acestui fenomen, lucru care ne face destul de vulnerabili din punct de vedere economic. Analizând județele din zona A, constatăm

că amplitudinea dintre scorul maxim Ilfov (35,8225) și Galați (26,8263) este de aproape nouă puncte (8,9962), în timp ce pentru zonele B și C, amplitudinea este puțin peste două puncte. Aceasta înseamnă că la nivelul zonelor B și C nu se înregistrează o volatilitate mare în ceea ce privește diferențele de estimare a nivelului corupției dintre primul și ultimul județ, așa cum se înregistrează în zona A, între județul Ilfov și județul Galați.

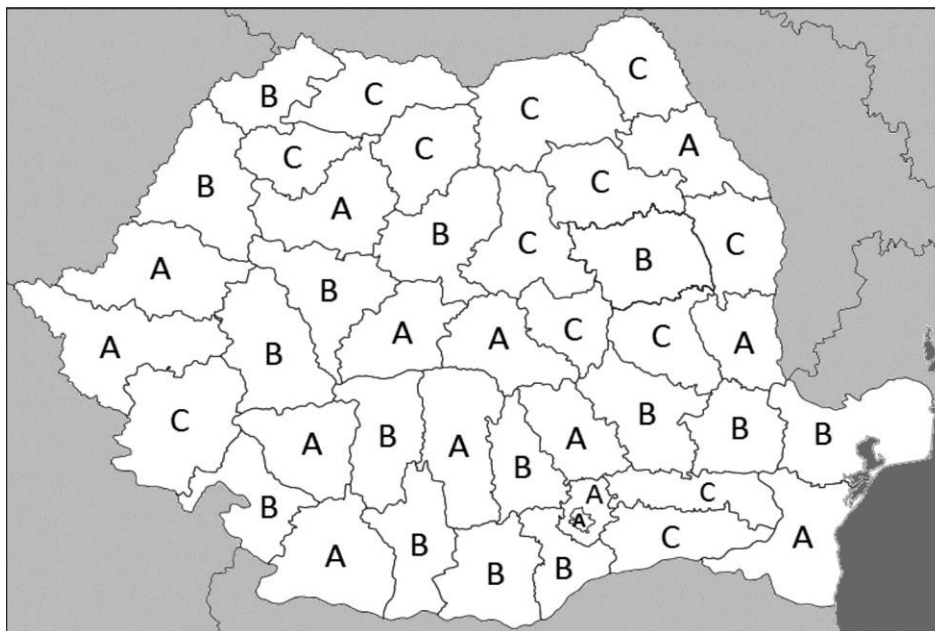
Exceptând București, care prezintă anumite particularități, constatăm că media scorurilor la nivelul zonei A este de 29,7850 puncte, comparativ cu 24,4659, media scorurilor din zona B, sau cu 21,9772 media din zona C.

Într-un clasament al primelor trei județe din România sunt incluse Ilfov, Timiș și Cluj. Județul Ilfov se detașează de Timiș și Cluj cu mai bine de trei puncte, în timp ce diferența de scor între Timiș și Cluj este de sub 0,7 puncte. Diferența de scor dintre ultimul județ al zonei A (Galați) și primul județ al zonei B (Dâmbovița), nu este una semnificativă.

Amplitudinea pentru zona B este de 2,5976 puncte, aceasta reprezentând diferența dintre scorul înregistrat de județul Dâmbovița (25,7604) și scorul înregistrat de județul Bihor (23,1628). În zona B variațiile de scor sunt semnificativ mai reduse decât în zona A, atât pentru variațiile de scor dintre prima și a doua poziție, cât și pentru ultimele două județe de la sfârșitul clasamentului.

Pe ultimele trei poziții se află județele Maramureș (21,6169), Vaslui (20,59880) și Harghita (20,5988). Amplitudinea zonei C este de 2,1582 puncte, formată din diferența de scor dintre județul Teleorman (22,757) și județul Harghita (20,5988), care este de 2,1582 puncte. Amplitudinea maximă la nivelul celor 41 de județe este de 15,2237 puncte, iar dacă includem și municipiul București, amplitudinea maximă este de 23,6846 puncte. Scorul mediu la nivelul tuturor județelor este de 25,3026 puncte, iar prin includerea municipiului București scorul mediu ajunge la 25,7545 puncte. În urma acestor analize, datele au fost sintetizate și expuse sub forma unei hărți, prezentată în **Figura 1**.

Figura 1. Harta corupției pe județe

Sursa: Prelucrările autorilor.

Așa cum se observă, județele din zona A sunt cele mai bogate. Regiunile mari ale țării sunt incluse în Zona B (Muntenia, Transilvania și Moldova), iar în zona C se regăsesc cu preponderență județe din Moldova și, cu mici excepții, din Transilvania și Muntenia.

Concluzii

Unul dintre factorii determinanți ai dimensiunii fenomenului corupției este nivelul de educație al populației. În zona Moldovei, cu câteva excepții, ponderea persoanelor cu studii superioare înregistrează valori sub media națională.

O altă variabilă reprezentativă este nivelul salariului mediu din fiecare județ analizat. Cele mai mici valori se înregistrează în județele în care și nivelul corupției este la un nivel ridicat. Astfel, în județe precum Harghita, Vaslui, Neamț și Covasna, nivelul salariului mediu este cu aproximativ 25% mai mic decât media națională. Componenta economică poate fi considerată responsabilă de dimensiunea fenomenului corupției, care prejudiciază imaginea României la nivel internațional. Faptul că multe persoane nu sunt conștiente de efectele negative ale fenomenului corupției se poate datora și unei subfinanțări a sistemului de

învățământ, precum și lipsei de interes din partea înalților funcționari ai statului pentru informarea populației.

Sărăcia din județele cel mai slab dezvoltate poate reprezenta o conjunctură favorabilă pentru creșterea probabilității de a se manifesta mai accentuat un comportament mai tolerant în raport cu fenomenul corupției.

Utilizarea variabilei referitoare la ponderea fondurilor europene absorbite de fiecare județ a avut ca scop investigarea interesului autorităților locale pentru a crește nivelul de bunăstare a populației prin investiții, care ar putea crește nivelul de trai și în mod indirect ar crea premisele reducerii incidenței fenomenului corupției. Pe de altă parte, atragerea de fonduri europene presupune și un grad mai ridicat de transparență în ceea ce privește alocarea resurselor către diverse destinații, ceea ce ar putea încuraja eforturile justiției de a reduce incidența fenomenului corupției.

O altă variabilă folosită pentru determinarea dimensiunii fenomenului corupției a fost reprezentată de durata stabilită prin sentința de judecată pentru săvârșirea faptelor de corupție. Durata medie pentru care o persoană a fost condamnată pentru infracțiuni de corupție este de 32,92 luni, foarte apropiată de valoarea

înregistrată pentru municipiul București, care este de 32,61 luni. Cu alte cuvinte, o persoană care comite fapte de corupție și este condamnată, va fi eliberată, în medie, în mai puțin de 3 ani, exceptând eliberările anticipate (pentru bună purtare, cărți scrise, diverse afecțiuni de sănătate, plafon de vârstă etc). Pentru zona A, durata medie de detenție este de 36,49 luni, pentru zona B durata medie de detenție este de 33,21 luni, iar pentru zona C, durata medie de detenție este de 29,07 luni.

Un aspect alarmant a fost constatat și în cazul absorbției de fonduri europene. Județele din zona C reușesc să atragă doar 21,44 % din totalul fondurilor europene absorbite în anul 2014 la nivel național. Pentru județele

din zona B, situația este mai echilibrată, în sensul că acestea atrag 33,48% din totalul de fonduri europene. Este surprinzător faptul că aproape jumătate (45,08%) din volumul fondurilor europene absorbite de România în anul 2014 sunt direcționate către cele 14 unități teritoriale din zona A.

Pentru cercetările viitoare avem în vedere o analiză detaliată, concentrată pe potențialul economic și nivelul de trai din fiecare județ (PIB/cap de locuitor, indice de creștere al prețurilor, putere de cumpărare etc.). Rezultatele vor fi analizate comparativ cu estimarea dimensiunii fenomenului corupției din actuala cercetare.

BIBLIOGRAFIE

1. Beșliu, D. (2015), Securitatea frontierelor europene: Actualități și perspective, *Revista de investigare a criminalității*, vol. 8, nr. 2, pp. 185-197.
2. Dang, V. (2009), Institutional determinants of investment in transition economies, *Economics and Finance Working Paper Series*, Brunel University West London: Working Paper No. 09-33 [online] Disponibil la: https://www.brunel.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0019/82126/0933.pdf [Accesat pe 16 martie 2016].
3. Diaconu, N. (2012), Testul de integritate. Între necesitate și legalitate, *Revista de investigare a criminalității*, vol. 5, nr. 2, pp. 10-14.
4. *Dispersia fondurilor europene*, [online] Disponibil la: <http://storage0.dms.mpinteractiv.ro/media/1/186/31966/13746904/11/judete-fonduri.jpg> [Accesat pe 15 februarie 2016].
5. Graeff, P. și Svendsen, G.T. (2013), Trust and corruption: The influence of positive and negative social capital on the economic development in the European Union. Quality & Quantity, *International Journal of Methodology*, vol. 47, nr. 5, pp. 2829-2846.
6. *Harta corupției județene*, [online] Disponibil la: <http://www.romaniacurata.ro/harta-coruptiei/> [Accesat pe 12 ianuarie 2016].
7. *Harta salariilor pe regiuni*, [online] Disponibil la: <http://www.gandul.info/financiar/harta-salariilor-in-2015-cu-cat-vor-creste-lefurile-romanilor-din-fiecare-judet-13743567> [Accesat pe 2 ianuarie 2016].
8. Kaditi, E.A. (2013), Foreign Investments and Institutional Convergence in South-eastern Europe, *International Economic Journal*, vol. 27, nr. 1, pp. 109-126, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/10168737.2012.682076>.
9. Krkoska, L. și Robeck, K. (2008), Business environment and enterprise behaviour in East Germany compared to West Germany and Central Europe, *Journal of Comparative Economics*, vol. 36, nr. 4, pp. 568-583, DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jce.2008.03.001>.
10. Li, Y. și Zahra, S. (2012), Formal institutions, culture, and venture capital activity: A crosscountry analysis, *Journal of Business Venturing*, vol. 27, nr. 1, pp. 95-111, DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbusvent.2010.06.003>.
11. Marinescu, C. și Jora, O.D. (2013), Elemente de „economie instituțională” a corupției. Afaceri și dezvoltare în România, între formal și informal, *Amfiteatru Economic*, vol. 15, nr. 7, pp. 426-438.
12. Preda, E. (2015), Dezinformarea și manipularea - factori agravanți în lupta corupției în estul Europei, *Revista de investigare a criminalității*, vol. 1, nr. special/2015, pp. 295-301.
13. *Raport de cercetare ARACIP*, [online] Disponibil la: <http://www.insse.ro/cms/ro/content/statistica-educatiei> [Accesat pe 14 ianuarie 2016].
14. Zelekha, Y. și Sharabi, E. (2012), Corruption, institutions and trade, *Economics of Governance*, vol. 13, nr. 2, pp. 169-192.